

ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਸਣਾ

ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤੋਜਕ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਪੁਨਰ-ਮਿਲਾਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮਿਸਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ। ਅਧਿਆਇ 46 ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਖਾਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀ ਅੰਸ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਬਰਾਨੀ ਲੋਕ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਬਏਰਸਬਾ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ (46:1-7)

ਉਪਰੰਤ ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈਕੇ ਰੂਚ ਕੀਤਾ ਅਰ ਬਏਰਸਬਾ ਨੂੰ ਆਇਆ ਅਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਰਾਕ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਲਈ ਬਲੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਦਰਿਸ਼ਟਾਂ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ, ਯਾਕੂਬ! ਯਾਕੂਬ! ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ।³ ਤਾਂ ਉਸ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਂ। “ਮਿਸਰ ਵੱਲ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰ ਕਿਉਂਜੋ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੌਮ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਂਗਾ ਅਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਫੇਰ ਉਤਾਰਾਂ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ ਅਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਧਰੇਗਾ।⁵ ਯਾਕੂਬ ਬਏਰਸਬਾ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਅਰ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਅਰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕਿਆਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਅਰ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਗੱਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲੈ ਚੱਲੇ ਜਿਹੜੇ ਫ਼ਿਰਊਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਘੱਲੇ ਸਨ।⁶ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ ਅਰ ਆਪਣਾ ਅਸਬਾਬ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਲਿਆ ਅਰ ਯਾਕੂਬ ਅਰ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅੰਸ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਈ।⁷ ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਰ ਪੋਤਰੇ ਅਰ ਧੀਆਂ ਅਰ ਪੋਤੀਆਂ ਅਰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਅੰਸ ਆਪਣੇ ਸੰਗ ਲੈਕੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਇਆ।

ਆਇਤ 1. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸਰਾਏਲ (ਯਾਕੂਬ) ਨਿਰੰਤਰ ਹਬਰੋਨ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਇਸਰਾਕ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ (35:27; 37:14)। ਯੂਸੁਫ਼ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਊਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈਕੇ ਰੂਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਛੱਬੀ ਮੀਲ ਦੂਰ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਬਏਰਸਬਾ ਵਿਚ ਰੁਕਿਆ। ਵਾਇਦਾ ਕੀਤੇ ਦੇਸ ਤੋਂ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ

ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਇੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਏਰਸਬਾ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਣ 28:10-15 ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਨਾਨ ਦੀ ਲਗਭਗ ਦੱਖਣੀ ਸਰਹੱਦ ਸੀ (2 ਸਮੂਏਲ 24:2) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਵਾਸ ਸੀ (26:23-33; 28:10)। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਨੀਲ ਘਾਟੀ ਤੱਕ ਉਜਾੜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਨਾ, ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ।

ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਯਾਕੂਬ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਹਾਕ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਲਈ ਬਲੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ। “ਬਲੀਦਾਨ” ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ *קָרַב* (*ਜ਼ਬਾਕ*), ਜੋ ਉਤਪਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਤੇ 31:54 ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ, ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕ ਜਗਵੇਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮਾਸ ਪਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਭੋਜਨ ਖਾਧਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ, *ਜ਼ਬਾਕ* ਇੱਕ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਸੀ ਜੋ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਨੇਮ ਬੰਨਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ (ਲੇਵੀਆਂ 3:1; 17:5)।¹ ਇੱਥੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਜਗਵੇਦੀ ਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ, ਯਾਕੂਬ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਉਸੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਆਪਣੇ ਵਾਇਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤੇ ਦੇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵੱਧਣ-ਫੁੱਲਣ (15:13-16)।

ਆਇਤ 2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਰਾਤ² ਦੀਆਂ ਦਰਿਸ਼ਟਾਂ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ, ਯਾਕੂਬ! ਯਾਕੂਬ! ਤਾਂ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਰਾਜਰ ਹਾਂ।³ 22:11 ਵਿਚ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦੂਤ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਬੁਲਾਹਟ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਆਈ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (“ਅਬਰਾਹਾਮ, ਅਬਰਾਹਾਮ”), ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਉੱਤਰ ਵੀ ਸਮਾਨ ਸੀ (“ਮੈਂ ਰਾਜਰ ਹਾਂ”)। ਇਸੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੂਚ 3:4 ਵਿਚ ਮੂਸਾ ਦੀ ਬੁਲਾਹਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 3. ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਈ: ਮੈਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹਾਂ, ਮਿਸਰ ਵੱਲ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਇਸਹਾਕ, ਨੂੰ ਵੀ ਜਿਸ ਰਾਤ ਉਹ ਬਏਰਸਬਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ਸਨ: “ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹਾਂ, ਨਾ ਡਰ ਕਿਉਂਜੋ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦਿਆਂਗਾ ਅਰ ਤੇਰੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਅਬਰਾਹਾਮ ਆਪਣੇ ਦਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧਾਵਾਂਗਾ” (26: 24)। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਏ ਜਦੋਂ ਇਸਹਾਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਾਲੀ ਫਿਲਿਸਤੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਨ (26:15-23)।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਬੁਲਾਹਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਹਾਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਬੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਬੋਧਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਪੁਰਖੇ ਬਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ (15:13), ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਬੀ ਕਿਹਾ ਸੀ

(20:7)। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ (12:10-13); ਅਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਯਾਕੂਬ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਦੇਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੋਮ ਬਣਾਵਾਂਗਾ [ਮਿਸਰ ਵਿਚ]। ਇਹ ਵਾਇਦਾ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ (12:2; 17:6, 16; ਵੇਖੋ 18:18)। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਬੈਤਏਲ ਵਿਚ ਵੀ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ “ਕੋਮ ਸਗੋਂ ਕੋਮਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇ” ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਣਗੇ (35:11)। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਯਾਕੂਬ (ਇਸਰਾਏਲ) ਦੇ ਬੱਚੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ “ਵਧੇ” (ਕੂਚ 1:7, 20)⁴; ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 600,000 ਆਦਮੀ, ਕੂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ (ਕੂਚ 12:37; 38:26)। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਮਿਸਰ “ਉਹ ਗਰਭ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੋਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ [ਇਸਤੇਮਾਲ] ਕੀਤਾ ਸੀ।”⁵

ਆਇਤ 4. ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਪੁਰਖੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਵਾਇਆ, **ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਂਗਾ**। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮੂਸਾ (ਕੂਚ 3:12) ਅਤੇ ਯਹੋਸ਼ੁਆ (ਯਹੋਸ਼ੁਆ 1:5) ਨਾਲ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਾਇਦੇ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ, **ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਫੇਰ ਉਤਾਰਾਂ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ ਅਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਧਰੇਗਾ**। ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਆਖਰੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਖਤਮ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਪੁੱਤਰ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਲਈ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ (49:33-50:1)। ਨਹੂਮ ਐਮ. ਸਰਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਥੇ ਇਹ ਵਰਣਨ ਉਸ ਰਸਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਇਕਲੋਤਾ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੁਰਦੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।”⁶ ਯੂਸੁਫ਼, ਜੋ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਨਿਭਾਵੇਗਾ।

“ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਫੇਰ ਉਤਾਰਾਂ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ” ਇਹ ਉਸ ਪਹਿਲੇ ਵਾਇਦੇ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਏਸਾਓ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਾਰਾਨ ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵੇਖ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹਾਂ ਅਰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਤੂੰ ਜਾਵੇਂਗਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਰਾਖੀ ਕਰਾਂਗਾ ਅਰ ਤੈਨੂੰ ਫੇਰ ਏਸ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ ਅਰ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਤੀਕ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬੋਲ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰ ਲਵਾਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰਾਂਗਾ” (28:15)। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ, ਇਹ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਖੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਵਿਦੇਸੀ ਕਬਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਬਰ, ਮਕਫੇਲਾਹ ਦੀ ਗੁਫਾ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇਗਾ (49:28-33; 50:12-14)। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਕੂਚ ਅਤੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 15:13-16)।

ਆਇਤ 5. ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ, **ਯਾਕੂਬ** ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ

ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਰਸਦ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਿਆਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਏਰਸਬਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਅਰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕਿਆਂ ਨਿਆਇਆਂ ਅਰ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਗੱਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲੈ ਚੱਲੇ ਜਿਹੜੇ ਫਿਰਉਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਘੱਲੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ 45:19, 21, 27)।

ਆਇਤ 6. ਇਹ ਕਦਮ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੁਰਖੇ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕਠੋਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੀ, ਪਰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਡੰਗਰ ਅਰ ਆਪਣਾ ਅਸਬਾਬ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਲਿਆ। ਆਖਿਰ ਕਾਰ, ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਅਰ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅੰਸ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਈ।

ਆਇਤ 7. ਆਇਤ 5 ਅਤੇ 6 ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਗਏ, ਜਦਕਿ ਆਇਤ 7 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਯਾਕੂਬ) ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਰ ਪੋਤਰੇ ਅਰ ਧੀਆਂ ਅਰ ਪੋਤੀਆਂ ਅਰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਅੰਸ ਆਪਣੇ ਸੰਗ ਲੈਕੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਲੰਬੇ ਸਫਰ ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੂਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਸੰਚਾਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁਰਖੇ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 7 ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਤਪਤ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਨਾਮ ਦੀਨਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (30:21; 34:1; 46:15)। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧੀਆਂ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ 34:9, 16, 21)। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ, ਵਿਰਾਸਤ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੁਰਖ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ, ਅਕਸਰ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ “ਧੀਆਂ” ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ “ਨੂੰਹਾਂ” ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ (37:35 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇੱਕ ਤੀਸਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਵਚਨ “ਧੀਆਂ” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਥੇ (ਅਤੇ 46:15 ਵਿਚ) ਇੱਕਵਚਨ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ (“ਪੁੱਤਰ,” “ਪੋਤਰੇ,” “ਧੀਆਂ,” “ਪੋਤੀਆਂ”) ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਵਚਨ ਸ਼ਬਦ “ਪੁੱਤਰ” 46:23 ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ।

ਆਇਤ 7 ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਉਤਪਤ ਦੇ ਹੋਰ ਹਵਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਦੀ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ (35:19; 49:31), ਬਿਲਹਾਹ ਅਤੇ ਜਿਲਫਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਖਤ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ।

ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ (46:8-27)

⁸ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਏਹ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਯਾਕੂਬ ਅਰ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਰਊਬੇਨ ਉਸ ਦਾ ਪਲੋਠਾ। ⁹ਰਊਬੇਨ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਨੇਕ ਤੇ ਫੱਲੂ ਅਤੇ ਹਸਰੋਨ ਅਤੇ ਕਰਮੀ। ¹⁰ਸ਼ਿਮਓਨ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਯਮੂਏਲ ਅਤੇ ਯਾਮੀਨ ਅਤੇ ਓਰਦ ਅਤੇ ਯਾਕੀਨ ਅਰ ਸੋਹਰ ਅਰ ਸਾਊਲ ਕਨਾਨਣ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ। ¹¹ਲੇਵੀ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਗੇਰਸੋਨ ਅਰ ਕਹਾਥ ਅਰ ਮਰਾਰੀ। ¹²ਯਹੂਦਾਹ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਏਰ ਅਰ ਓਨਾਨ ਅਰ ਸ਼ੇਲਾਹ ਅਰ ਫਰਸ ਅਰ ਜ਼ਾਰਹ ਪਰ ਏਰ ਅਰ ਓਨਾਨ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ ਅਰ ਫਰਸ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਸਰੋਨ ਅਰ ਹਾਮੂਲ ਸਨ। ¹³ਯਿੱਸਾਕਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੇਲਾ ਅਰ ਪੁੱਵਾਹ ਅਰ ਯੋਬ ਅਰ ਸਿਮਰੋਨ। ¹⁴ਜਬੂਲੂਨ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਰਦ ਅਰ ਏਲੇਨ ਅਰ ਯਹਲਏਲ। ¹⁵ਲੇਆਹ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਏਹ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਪਦਨ ਅਰਾਮ ਵਿੱਚ ਯਾਕੂਬ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੀਨਾਹ ਸਣੇ ਜਣੇ ਸੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਤੋਤੀ ਸਨ। ¹⁶ਗਾਦ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਿਫਯੋਨ ਅਰ ਹੱਗੀ ਅਰ ਸੂਨੀ ਅਰ ਅਸਬੇਨ ਅਰ ਏਰੀ ਅਰੇਦੀ ਅਰ ਅਰਏਲੀ। ¹⁷ਆਸ਼ੇਰ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਯਿਮਨਾਹ ਅਰ ਯਿਸ਼ਵਾਹ ਅਰ ਯਿਸ਼ਵੀ ਅਰ ਬਰੀਆਹ ਅਰ ਸਰਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਅਰ ਬਰੀਆਹ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਬਰ ਅਰ ਮਲਕੀਏਲ। ¹⁸ਏਹ ਜਿਲਫਾਹ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸੇ ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਲਈ ਏਹ ਸੋਲਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਣੀ। ¹⁹ਅਰ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਅਰ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਸਨ। ²⁰ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਤੋਂ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਓਨ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਪੇਟੀਫਰਾ ਦੀ ਧੀ ਆਸਨਥ ਮਨੱਸ਼ਹ ਅਰ ਇਫਰਾਈਮ ਨੂੰ ਜਣੀ। ²¹ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਲਾ ਅਰ ਬਕਰ ਅਰ ਅਸ਼ਬੇਲ ਅਰ ਗੇਰਾ ਅਰ ਨਾਮਾਨ ਅਰ ਏਰੀ ਅਰ ਰੇਸ਼ ਅਰ ਮੁੱਫੀਮ ਅਰ ਕੁੱਫੀਮ ਅਰ ਆਰਦ। ²²ਏਹ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਲਈ ਜਣੀ ਸੇ ਏਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਚੈਦਾਂ ਸਨ। ²³ਅਰ ਦਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੁਸ਼ੀਮ ਸੀ। ²⁴ਅਰ ਨਫਤਾਲੀ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਯਹਸਏਲ ਅਰ ਗੂਨੀ ਅਰ ਯੇਸਰ ਅਰ ਸਿੱਲੇਮ। ²⁵ਏਹ ਬਿਲਹਾਹ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਰਾਖੇਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਰ ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਲਈ ਏਹ ਸੱਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਣੀ। ²⁶ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਿਹੜੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਸੰਗ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਰ ਉਹ ਦੇ ਤੁਖਮ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਨੂੰਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਛਿਆਹਠ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਨ। ²⁷ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਕੁੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਨ ਸੇ ਸਾਰੇ ਜੇਹੜੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ ਸੱਤਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਨ।

ਆਇਤ 8. ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਅੰਸ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ (ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ) ਇਸ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਅੰਤ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਕ **ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਏ** (46:8) ਅਤੇ "ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ" (46:27) ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 46:5-7 ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।

ਆਇਤਾਂ 8-15. ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ **ਲੇਆਹ ਦੇ** (ਪੁੱਤਰਾਂ) ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ **ਰਊਬੇਨ** (ਪਲੋਠਾ), **ਸ਼ਿਮਓਨ**, **ਲੇਵੀ**, **ਯਹੂਦਾਹ**, **ਯਿੱਸਾਕਾਰ**, ਅਤੇ **ਜਬੂਲੂਨ** ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ **ਪਦਨ ਅਰਾਮ** ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ (29:31-35; 30:17-20)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ (ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪੋਤਰਿਆਂ) ਦੀ ਵੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। 'ਲੇਖਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ ਕਿ ਯਹੂਦਾਹ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਏਰ ਅਰ ਓਨਾਨ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ ਸਨ (38:1-11)।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਮਾਰ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, **ਫਰਸ ਅਰ ਜ਼ਾਰਹ**, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਨੂੰ 38:27-30 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਰਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ (ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪੜਪੋਤਿਆਂ) ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਚੀ ਦਾ ਇਹ ਖੰਡ ਯਾਕੂਬ ਦੀ **ਧੀ ਦੀਨਾਹ** ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੇਆਹ ਨੇ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (30:21)। ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ **ਤੇਤੀ** ਸਨ।

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਖੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਭ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੇਆਹ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਕੁਲ ਚੌਤੀ ਲੋਕ ਸਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੀਨਾਹ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਲਿਖਤ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ **ਸੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਈ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ** “ਤੇਤੀ” ਸਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਰ ਅਰ ਓਨਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਮਰ ਗਏ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਦੀਨਾਹ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਭਾਵੇਂ ਯਾਕੂਬ ਪੁਰਖਾ ਸੀ)। ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਚਾਰ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (33+16+14+7) ਜੋ “ਸੱਤਰਾਂ” ਦੇ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ (46:27)।

ਆਇਤਾਂ 16-18. ਫਿਰ **ਜਿਲਫਾਰ ਦੇ** (ਪੁੱਤਰਾਂ) ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਦਾਸੀ **ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ**। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਲੇਆਹ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਿਲਫਾਰ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਸੁਰੀਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਜਿਲਫਾਰ ਨੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, **ਗਾਦ ਅਤੇ ਆਸ਼ੋਰ** (30:9-13)। ਇੱਥੇ ਗਾਦ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਸ਼ੋਰ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧੀ (**ਸਰਹ**) ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਸ਼ੋਰ ਦੇ ਦੋ ਪੋਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਲਫਾਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਯਾਕੂਬ ਦੇ **ਸੋਲਾਂ ਪ੍ਰਾਈ** ਪੈਦਾ ਹੋਏ।

ਆਇਤਾਂ 19-22. **ਯਾਕੂਬ ਦੀ** [ਦੂਸਰੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੀ] **ਤੀਵੀਂ ਰਾਖੇਲ ਦੇ** (ਪੁੱਤਰਾਂ) ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਚਾਰਾਂ ਪਤਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ “ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਤੀਵੀਂ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਮਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਉਹ ਧੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ (29:18)।

ਯੂਸੁਫ਼ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਜੋ ਪਦਨ ਅਰਾਮ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ (30:22-24)। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਨਾਨ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ **ਮਿਸਰ** ਵਿਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (37:2, 28)। ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਫਿਰਉਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹਾਕਮ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਹ **ਓਨ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਪੇਟੀਫਰਾ ਦੀ ਧੀ ਆਸਨਥ** ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ (41:45)। ਉਸ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ, **ਮਨੱਸ਼ਹ ਅਤੇ ਇਫਰਾਈਮ** ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ (41:50-52)। ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਹੋ ਕੇ ਗਏ ਸਨ।

ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ **ਬਿਨਯਾਮੀਨ** ਸੀ। ਇੱਕ ਨਾਟਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ, ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ (35:16-19)। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਸਰ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਸ

ਪੁੱਤ੍ਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਜੇ ਜੀਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਗਿਣਤੀ 26:38-40; 1 ਇਤਹਾਸ 8:1-5), ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਆਏ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਸਨ।⁹ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਇੰਝ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜੀਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਵੇਂ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।¹⁰ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, “ਉਹ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਸੀ” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 7:10)। **ਏਹ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਲਈ ਜਣੀ** – ਯੂਸੁਫ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ – **ਜੋ ਏਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਚੰਦਾਂ ਸਨ।**

ਆਇਤਾਂ 23-25. ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਖੰਡ ਵਿਚ **ਬਿਲਹਾਹ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਰਾਖੇਲ ਨੂੰ** ਇੱਕ ਦਾਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਖੇਲ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਬਿਲਹਾਹ ਨੂੰ **ਯਾਕੂਬ** ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਰੀਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਲਹਾਹ **ਦਾਨ** ਅਤੇ **ਨਫਤਾਲੀ ਨੂੰ ਜਣੀ** (30:1-8)। ਦਾਨ ਦੇ ਇੱਕੋ ਪੁੱਤਰ ਜੰਮਿਆ, ਜਦਕਿ ਨਫਤਾਲੀ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਬਿਲਹਾਹ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਯਾਕੂਬ ਦੇ **ਏਹ ਸੱਤ ਪ੍ਰਾਣੀ** ਹੋਏ।

ਆਇਤਾਂ 26, 27. ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲੇਖਕ – ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬਾਈਬਲ ਲੇਖਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਸੀ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਲੇਖਾਪਾਲਾਂ ਜਾਂ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀਆਂ ਦੇ ਕਠੋਰ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 1:1-17)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਪੁਰਖੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਇਸ ਪੁਰਖੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ: **ਛਿਆਹਠ** (46:26), **ਸੱਤਰ** (46:27; ਵੇਖੋ ਕੂਚ 1:5; ਬਿਵਸਥਾ 10:22), ਅਤੇ “ਪੰਝੱਤਰ” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7:14, 15)।

ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆ, “ਛਿਆਹਠ” (46:26), ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਤੁਖਮ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਏਹ ਅਤੇ ਓਨਾਨ ਤਿੰਨਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ (38:7, 10; 46:12)। ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ, ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼, ਇਫਰਾਈਮ, ਅਤੇ ਮਨੱਸ਼ਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੱਤਰਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨਾਲ ਕੁੱਲ ਛਿਆਹਠ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਧੀ ਦੀਨਾਹ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ (46:15)।

ਅਧਿਆਇ 46:27 ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਗਣਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਖਿਆ “ਸੱਤਰ” ਵਿਚ ਖੁਦ ਯਾਕੂਬ (ਪੁਰਖੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ), ਯੂਸੁਫ਼, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ, ਮਨੱਸ਼ਹ ਅਤੇ ਇਫਰਾਈਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਸੀ **ਸਾਰੇ ਜੇਹੜੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ** (NLT)।

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ, ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਨੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7:14, 15 ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ LXX ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਖਿਆ “ਪੰਝੱਤਰ”

ਦਿੱਤੀ। ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ, ਇੱਕ ਹੇਲੇਨਿਸਟਿਕ (ਯੂਨਾਨੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ) ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨੇ ਸੰਨਹੇਦਿਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਦੱਸੀ, ਜੋ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 6:8-7:57)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਨੇ ਇਬਰਾਨੀ ਹੱਥ-ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚਲੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਬਜਾਇ ਯੂਨਾਨੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯਹੂਦੀ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦੇ ਸਨ। ਬਾਬਲ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਆਰਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ¹¹; ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜੋ (538-536 ਈ.ਪੂ.) ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਇਬਰਾਨੀ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ (334-323 ਈ.ਪੂ.), ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਭੂ-ਮੱਧ ਸਾਗਰੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਦੇਭਾਸ਼ੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ; ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਆਰਾਮੀ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦੇ ਸਨ।¹² ਇਸ ਲਈ, ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਦੇ ਲਈ LXX ਵਿਚੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ।¹³

ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਈਏ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7:14 ਦੇ ਵਿਚ ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਲਿਖਤ ਉਤਪਤ 46:20 ਵਿਚ ਮਨੱਸ਼ਹ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਇਫ਼ਰਾਈਮ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਝੱਤਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। LXX ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਲੀਓਪੋਲਿਸ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਪੇਟੀ-ਫਰਾ ਦੀ ਧੀ ਆਸਨਥ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਮਨੱਸ਼ਹ ਅਤੇ ਇਫ਼ਰਾਈਮ। ਅਤੇ ਮਨੱਸ਼ਹ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੀਰਿਯਾਈ ਸੁਰੀਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਮਾਕੀਰ। ਅਤੇ ਮਾਕੀਰ ਨੇ ਗਿਲਾਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਇਫ਼ਰਾਈਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਸੁਤਲਾਮ, ਅਤੇ ਤਾਮ ਸਨ, ਜੋ ਮਨੱਸ਼ਹ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਸੁਤਲਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ; ਅਦੇਮ।¹⁴

ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਉਤਪਤ 46:27 ਹੈ: “ਸੱਤਰ” ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਹ ਕੋਈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ “ਸੱਤਰ” ਨੂੰ ਉਤਪਤ 10 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੰਖਿਆਵਾਂ, “ਸੱਤਰ” ਅਤੇ “ਦਸ” ਦੇ (7×10=70), ਗੁਣਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸੱਤਰ ਸੰਪੂਰਣਤਾ, ਪੂਰੇ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਪੂਰਣਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸੱਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਦਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖਿਆ “ਸੱਤਰ” ਅਬਰਾਹਾਮ, ਇਸਹਾਕ, ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ “ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (46:8)।

ਯੂਸੁਫ਼ ਦੁਆਰਾ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸੁਆਗਤ (46:28-34)

²⁸ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦਾਹ ਨੂੰ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਖੱਲਿਆ ਤਾਂਜੇ ਉਹ ਗੋਸ਼ਨ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਵੇ ਸੇ ਓਹ ਗੋਸ਼ਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਆਏ। ²⁹ਤਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਥ ਜੋੜਿਆ

ਅਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮਿਲਨ ਲਈ ਗੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਿਆ ਅਰ ਉਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਅਰ ਉਹ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗਾ ਅਰ ਚਿਰ ਤੀਕ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਇਆ।³⁰ ਫੇਰ ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਮਰਨ ਦੇਹ ਕਿਉਂਜੋ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਅਜੇ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ।³¹ ਅਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਕੋਲ ਖਬਰ ਦੇਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਅਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਾਂਗਾ ਭਈ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਅਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਘਰਾਣਾ ਜਿਹੜਾ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।³² ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਅਯਾਲੀ ਹਨ ਕਿਉਂਜੋ ਉਹ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਦੇ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇੱਜ਼ਰ ਅਰ ਵੱਗ ਅਰ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ।³³ ਐਉਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂ ਫ਼ਿਰਉਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਅਰ ਆਖੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ? ³⁴ ਤਾਂ ਤੁਸਾਂ ਆਖਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਸ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਵਾਲੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਰ ਸਾਡੇ ਪਿਓ ਦਾਦੇ ਵੀ, ਤਾਂਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗੋਸ਼ਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਸ ਜਾਓ ਕਿਉਂਜੋ ਮਿਸਰੀ ਸਾਰੇ ਅਯਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਘਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਇਤ 28. ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਸਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿਸਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਯਹੂਦਾਹ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਘੱਲਿਆ। ਜਦਕਿ ਯਹੂਦਾਹ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਵੇਚ ਦੇਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (37:26-28) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਜੋੜਣ ਦੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਲਈ ਨਵਾਂ ਪਦ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ (43:3-5 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਯਹੂਦਾਹ (ਯਾਕੂਬ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਯੂਸੁਫ਼ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਸ਼ਨ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਵੇ⁵ (ਵੇਖੋ 45:10)। NIV ਅਨੁਵਾਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ “ਗੋਸ਼ਨ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ” ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 29. ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਯਹੂਦਾਹ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਯੂਸੁਫ਼ ਜੋ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣਾ ਰਥ ਜੋੜਿਆ। ਆਪਣੇ ਉਤਸਾਹ ਵਿਚ, ਯੂਸੁਫ਼ ਮਿਸਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਿ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਉਤਸੁਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮਿਲਨ ਲਈ ਗੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਿਆ। ਯੂਸੁਫ਼, ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ – ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਮਿਲ ਕੇ ਰੋਇਆ ਸੀ – ਉਹ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋ [ਪਿਤਾ ਦੇ] ਗਲ ਲੱਗਾ ਅਰ ਚਿਰ ਤੀਕ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਇਆ।

ਆਇਤ 30. ਇਸਰਾਏਲ (ਯਾਕੂਬ) ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕੀਤਾ ਸੀ, “ਮੈਂ ਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋਲ ਰੋਂਦਾ ਰੋਂਦਾ ਉੱਤਰਾਂਗਾ” (37:35)। ਪਰ, ਇਹ ਖਬਰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਦੀ “ਜਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਆਈ” (45:27)। ਇਸ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ

ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰਣਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਮਰਨ ਦੇਰ ਕਿਉਂਜੇ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਅਜੇ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ।¹⁶ ਭਾਵੇਂ ਯਾਕੂਬ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ (47:9, 28) ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਸੀ (37:2); ਅਤੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਦਯਾਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉੱਠੇ ਹੀ ਸਾਲ ਫਿਰ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਅਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ।

ਆਇਤ 31. ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮਿਸਰੀ ਕੂਟਨੀਤਿ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ [ਹੈ] ਅਤੇ ਖਬਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿਚੋਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਭਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਆ ਸਕੇ (45:17, 18), ਅਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਨਕਾਰੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਆਇਤ 32. ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਅਯਾਲੀ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਦੇ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇੱਜ਼ਰ ਅਰ ਵੱਗ ਅਰ ਸਭ ਕੁਝ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਯੂਸੁਫ਼ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ਿਰਉਨ ਜਾਣੇ ਕਿ ਗੋਸ਼ਨ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੱਸ ਸਕੇ। ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁੱਝ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਣ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।

ਆਇਤਾਂ 33, 34. ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਫ਼ਿਰਉਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਿਸਰੀ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸੀ ਅਯਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫ਼ਿਰਉਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੁੱਛੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੇਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯੂਸੁਫ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜੇ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਣ: **ਤੁਹਾਡੇ ਦਾਸ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਵਾਲੇ ਰਹੇ ਹਨ।** ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਣ, ਜੇ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।¹⁷ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਿਸਰੀ ਸਾਰੇ ਅਯਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਘਿਣ ਕਰਦੇ [ਸਨ]। ਅਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵੰਡੇ ਝੁੰਡ ਅਤੇ ਵੱਗ ਮਿਸਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਉਪਜਾਊ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਿਸਰੀ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ; 47:6 ਵਿਚ ਫ਼ਿਰਉਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਕੁਝ "ਸਿਆਣੇ [ਮਨੁੱਖਾਂ]" ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਉੱਤੇ "ਮੁਖਤਿਆਰ ਠਹਿਰਾ ... ।" ਇਸ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ, ਫਿਰ ਉਨ ਦਾ ਨੀਲ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਦਲਦਲੀ ਘਾਹ ਚੁਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਾਈਆਂ ਦਾ ਸੁਫਨਾ (41:1-3) ਪੁਰਾਤਨ ਮਿਸਰ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਕੁਝ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਨੀਲ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਘੇਰੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਿਸਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਯਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਲ ਵਾਦੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ (ਕੁਚ 8:25-27)¹⁸

ਗੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਘਰ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਚਰਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਚੱਲਣਾ (45:16-46:34)

ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ, ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਅਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਵੇਖਣ ਨਾਲ” (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7)। ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਦੁਨਿਆਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਰਲ ਕੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ” (ਰੋਮੀਆਂ 8:28) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਚਨ ਦੇ ਵਾਇਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤਿਕਿਰਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰੱਬੀ ਹੱਥ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੇਖਣ ਦੁਆਰਾ ਚੱਲਣ ਵਧੇਰੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ, ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਕੁੱਝ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਿਮਓਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੁਰਖਾ ਆਪਣੀਆਂ ਅਸਲੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਝੰਜੋੜ ਉੱਠਿਆ: “ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਔਤ ਕੀਤਾ: ਯੂਸੁਫ਼ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਓਨ ਵੀ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਜਾਓਗੇ। ਏਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਈਆਂ ਹਨ” (42:36)। ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਉਲੇਖ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਬੇਕਸ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਭਰਾ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਯੂਸੁਫ਼ ਅਜੇ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।” ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਯਾਕੂਬ ਦਾ “ਦਿਲ ਬੈਠ ਗਿਆ”; ਅਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਸਨ, “ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਤੀਤ ਨਾ ਕੀਤੀ” (45:26)। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਿਰਉਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਘਰਾਣੇ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਦੇ ਪਦਾਰਥ” ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ “ਦੇਸ ਦੀ ਚਿਕਨਾਈ” ਖਾਣਗੇ (45:18)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੇ ਯੂਸੁਫ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ “ਮਿਸਰ ਦੇਸ ਤੋਂ ਗੱਡੇ” ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਿਤਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸੌਖ ਹੋ ਸਕੇ (45:19)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯੂਸੁਫ ਨੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਜੇੜੇ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਰਸਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਟਕੇ ਚਾਂਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਜੇੜੇ ਬਸਤੂ ਦਿੱਤੇ (45:22)। ਉਸ ਨੇ ਦਸ ਖੇਤੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦਸ ਖੇਤੀਆਂ ਅੰਨ ਦਾਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਲਈ ਹੋਰ ਖਾਧ ਖੁਰਾਕ ਦੀਆਂ ਲੱਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਭੇਜੀਆਂ (45:23)।

ਭਾਵੇਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਉਹ [ਯਾਕੂਬ] ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ” (45:27), ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਯਕੀਨਨ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਸੁਫ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਫਿਰਉਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਕਠੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ 42:36 ਵਿਚ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ ਦੇ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਸੁਫ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਯੂਸੁਫ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਰੱਬੀ ਕੰਮ ਦੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, “ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹਿਰਖ ਨਾ ਕਰੋ ਅਰ ਨਾ ਹੀ ਰੰਜ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਏਧਰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਘੱਲਿਆ” (45:5)। ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ “ਜੇ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਯੂਸੁਫ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਸ ਨੂੰ ਭਲਾਈ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।” ਦਰਅਸਲ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਯੂਸੁਫ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭੂ-ਮੱਧ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਯੂਸੁਫ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਈ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਰ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣ ਤੁਸਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਐਥੇ ਘੱਲਿਆ ਹੈ ਅਰ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫਿਰਉਨ ਲਈ ਪਿਤਾ ਅਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਦਾ ਸਵਾਮੀ ਅਰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਦਾ ਹਾਕਮ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ” (45:8)।

ਭਾਵੇਂ ਯਾਕੂਬ ਯੂਸੁਫ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸੱਕਦਾ ਸੀ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਗੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਭੇਜੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਵਿਚ ਜਾਨ ਆ ਗਈ (45:27)। ਇਹ ਨਾਟਕੀ ਬਦਲਾਵ ਇਸ ਲਈ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, “ਏਹੋ ਬੱਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਯੂਸੁਫ ਅਜੇ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਰ ਆਪਣੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗਾ” (45:28)।

ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਕਦੀ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋਕ ਸਨ ਜੋ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ, ਜੀ ਉੱਠਣ, ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ (ਯੂਹੰਨਾ 20:19-31; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:9-11; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:1-8)। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਵੇਖਣ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 10:17; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4:12)। ਜਦੋਂ ਪਤਰਸ ਨੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਸਹਿ ਰਹੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਅਸਧਾਰਣ ਅਨੰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ “[ਆਪਣੀਆਂ] ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ” ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ (1 ਪਤਰਸ 1:6-9)। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੁਰਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੇ ਪਤਰਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਤਰਸ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਨਵੇਂ ਜਨਮ ਦੇ ਦੁਆਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਵਿਨਾਸੀ ਵਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 1:1-5)। ਇਸ ਮਹਾਨ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ; ਅਸਲ ਵਿਚ, ਮਨੁੱਖੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆਉਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਰੱਬੀ ਬੁਲਾਹਟ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣ ਨਿਹਚਾ ਆਸ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਡਿੱਠ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਬੂਤੀ ਹੈ” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:1; NEB)। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਡੀ ਆਸ ਇੰਨੀ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਉਹ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਿਮਓਨ ਅਤੇ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੜ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਯੂਸੁਫ਼ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਫ਼ਿਰਉਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹਾਕਮ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ – ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ – ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ – ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ ਬੱਚਾ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਾਕਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਖਣ ਦੀ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਉਹ ਗੱਡੇ, ਜਾਨਵਰ, ਤੋਹਫ਼ੇ, ਅਤੇ ਰਸਦ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਯਾਕੂਬ ਗੱਡੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਹ “ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ” ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ “ਵੇਖਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ” (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7)। ਪਰਮੇਸੁਰ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਵਰਗੀ ਘਰ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਹ ਜਿੱਤ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸ਼ੱਕਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਂ ਦੇ

ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਦੀ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 5:4)।

ਜੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਭੂ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਮੰਜਲ ਵੱਲ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਯੂਸੁਫ਼, ਫਿਰਉਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਜਿਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ (15:13-16)। ਕੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਸ ਪੱਖਪਾਤ, ਬੀਰਖਾ, ਹਿੰਸਾ, ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕੌਮ ਬਣਾਵੇਗਾ?

ਇਹ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਇੱਕ ਅਨੰਦਮਈ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾਪੂਰਵਕ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਏਰਸਬਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਦੇਵੇਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ (21:31-33; 22:19; 26:23, 33), ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ “ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਹਾਕ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਲਈ ਬਲੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ” (46:1)। ਬਏਰਸਬਾ ਉਸ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ। ਇਸ ਰਾਹ ਥਾਈਂ ਲੰਘਣਾ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਚੁਨੌਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਚੁਨੌਤੀ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮਿਸਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨੀਲ ਨਦੀ ਦੇ ਡੇਲਟੇ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣਗੇ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਸ ਰਾਤ ਬਏਰਸਬਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇਸਹਾਕ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਡਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕੌਮ ਬਣਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਖਿਰਕਾਰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਵੇਲੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ (46:3, 4)। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੁਰਖਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬਏਰਸਬਾ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਮਿਸਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰਾ ਭਵਿੱਖ ਦੇਵੇਗਾ (46:5-7)।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਆਖਰੀ ਪਸਾਹ ਦੇ ਭੋਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ (ਯੂਹੰਨਾ 13:33)। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣਗੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵਰਗੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ (ਯੂਹੰਨਾ 13:36; 14:1, 2), ਇਹ ਖਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨਾਥ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਦੂਜਾ ਸਹਾਇਕ” (ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ) ਦਿੱਤਾ, ਜੋ “ਸਦਾ [ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ] ਸੰਗ” ਰਹਿਣਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 14:16, 18)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨਾਂ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਮਸੀਹ [ਉਨ੍ਹਾਂ] ਵਿਚ ਪਰਤਾਪ ਦਾ ਆਸ ਹੈ” (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:27)।¹⁹ ਯਿਸੂ ਨੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਅਤੇ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਭਰੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਿੱਤੀ (ਯੂਹੰਨਾ 14:27)। ਉਸ ਦੇ ਵਚਨਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਉਸ ਦਾ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 24:36-49), ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ “ਬਹੁਤਿਆਂ ਪਰਮਾਣਾਂ” ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੱਤੇ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:3)। ਜਿਵੇਂ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਇਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਨਾਨ ਤੋਂ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਇਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਘੱਲਿਆ, ਕਿ “ਮੈਂ ਜੁਗ ਦੇ ਅੰਤ ਤੀਕਰਾ” ਹਰ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਵਾਂਗਾ (ਮੱਤੀ 28:18-20)।

ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅੰਡੂਆਂ ਦੀ ਇਸ ਵਾਦੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਅਨੰਤ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮਾਰਥਾ ਦੇ ਭਰਾ ਲਾਜ਼ਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਆਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤਾ: ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਿਆਮਤ ਅਤੇ ਜੀਉਣ ਮੈਂ ਹਾਂ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਰ ਜਾਏ ਤਾਂ ਵੀ ਜੀਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਜਿਹੜਾ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੇ ਸਦੀਪਕਾਲ ਤੀਕ ਕਦੇ ਨਾ ਮਰੇਗਾ” (ਯੂਹੰਨਾ 11:25, 26)। ਇਸ ਨਾਟਕੀ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿਚ, ਯਿਸੂ ਲਾਜ਼ਰ ਦੀ ਕਬਰ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਏ ਹੋਏ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ (ਯੂਹੰਨਾ 11:39), ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਲਾਜ਼ਰ, ਬਾਹਰ ਆ” (ਯੂਹੰਨਾ 11:43)। ਫਿਰ, ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਲਾਜ਼ਰ ਕਬਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਕਫ਼ਨ ਨਾਲ ਬੱਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 11:44)। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦੇ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਵਿਚ ਜੀ ਸਕਣ। ਇਹ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਵਿਚ ਜੀ ਉੱਠਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੰਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਭਾਗੀ ਹੋਣਗੇ (ਰੋਮੀਆਂ 6:5; 1 ਯੂਹੰਨਾ 3:2, 3; 5:13)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਹਰਬਰਟ ਵੇਲਫ, *TWOT* 1:233 ਵਿਚ, “גַּלְגַּל”² ਉਤਪਤੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ, ਦੂਜੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ/ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੇ ਲਈ 15:1, 5, 12; 20:3; 26:24; 28:12; 31:10, 24; 37:5, 9; 40:5; 41:1, 5 ਵੇਖੋ।³ 31:11 ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੇ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। “ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ, ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਿਸਰੀ ਕੋਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਾਧੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7:17; 13:17)।⁴ ਬਰੂਸ ਕੇ. ਵਾਲਟਕੇ, *ਜੇਨੇਸਿਸ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜੈਂਡਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 2001), 574. ⁵ਨਰੂਮ ਐਮ. ਸਰਨਾ, *ਜੇਨੇਸਿਸ*, ਦ JPS ਤੋਰਰ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਫ਼ਿਲਾਡੇਲਫ਼ਿਆ: ਜੂਈਸ਼ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨ ਸੋਸਾਇਟੀ, 1989), 313. ⁶ਇਸ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਵਿਚਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਦੇ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਕੋਨੇਥ ਏ. ਮੈਥਿਉਜ਼, *ਜੇਨੇਸਿਸ 11:27-50:26*, ਦ ਨਿਊ ਅਮੇਰੀਕਨ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 1 (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਬਰੋਡਮੈਨ ਐਂਡ ਹੋਲਮੈਨ

ਪਬਲਿਸਰਜ਼, 2005), 829-35. ⁸“ਇੱਥੇ - ਧੀਆਂ” ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕਵਚਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 46:23 ਵਿਚ “ਪੁੱਤਰਾਂ” ਦਾ ਇੱਕਵਚਨ ਅਰਥ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਦੀਨਾਹ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ⁹LXX ਵਿਚ 46:21 ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ¹⁰ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਲੋਕ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਿਨਯਾਮੀਨ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

¹¹ਜਦੋਂ ਅਜ਼ਰਾ ਨੇ ਇਬਰਾਨੀ ਪੋਥੀਆਂ ਤੋਂ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਬਿਵਸਥਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਆਰਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਨਹਮਯਾਹ 8:8, 12)। ¹²ਫਲਿਸਤੀਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਯਹੂਦੀ ਹੈਕਲਾਂ, ਕਬਰਾਂ, ਅਤੇ ਮਕਬਰੇ ਹਸਤ-ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈ.ਪੂ. ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈ.ਸਵੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਆਰਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਅੱਧੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ। ¹³ਇਹੋ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਰਚਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਿਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਯਹੂਦੀ ਮਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਤੋਂ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਬਰਾਨੀ ਬਿਬਲੀਕਲ ਖਰਤਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਇ LXX ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ¹⁴“ਹੋਰ ਨਾਮ ਗਿਣਤੀ 26:29, 35, 36 ਅਤੇ 1 ਇਤਹਾਸ 7:14, 20. ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ¹⁵“ਗੋਸ਼ਨ ਦਾ ਦੇਸ਼,” ਜਿਸ ਨੂੰ “ਰਾਮਸੇਸ ਦੀ ਧਰਤੀ” ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (47:6, 11), ਮਿਸਰ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਡੇਲਟਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੀ। ¹⁶ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ 46:30 ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਯੂਸੁਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਮਨੱਸਹ ਅਤੇ ਇਫਰਾਈਮ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ: “... ਤੇਰੀ ਅੰਸ ਵੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ” (48:11)। ¹⁷ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲ ਦੇ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਕੀ ਸਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਬੰਜਰ ਸੀ (45:11), ਪਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ¹⁸ਜੌਨ ਟੀ. ਵਿਲੀਸ, *ਜੇਨੇਸਿਸ*, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਐਂਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਾਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1979), 434. ¹⁹ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 8:9, ਜਿੱਥੇ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਆਤਮਾ” ਅਤੇ “ਮਸੀਹ ਦਾ ਆਤਮਾ” ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ।